

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

VIII. De usura fundata super periculo sortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

* CAPUT VII.

De usura fundata super periculo sortis.

I. **C**IRCUMSPECTE procedendum est in discernendis periculis cre-
ditæ sortis : cupiditas enim , quam radicem malorum omnium
vocat Apostolus , plerumque animam excæcat , ut sibi pericula
effingat , quæ re ipsa nulla sunt ; aut gravia putet quæ leviora
sunt. Nec tamen negari potest , vera pericula quibus res exponitur , esse
pretio æstimabilia , & jacturis obnoxia , quæ recta ratio & justi-
tia compensari meritò judicent , & unicuique officium suum vertatur in
damnum. Hæc itaque æstimatio judicium requirit probi prudentisque viri.
Frequens enim docet experientia , multos accidere casus , per quos res credi-
tæ deteruntur vel consumuntur , aut eò adducuntur sive ex debitorum adver-
sis rebus , sive ex aliorum creditorum concursu , sive ex mala fide vel judicia-
riis tricis & artificiosis evasionibus , sive ex inevitabilibus litium expensis ,
sive ex Judicium ipsorum favoribus & corruptelis , ut multis satius fuerit
rem debitam non repetere quàm judicio prosequi : ita ut certissima veritate
nitatur ista Juris regula : *Minus est habere actionem quàm rem* , lege *Minus*
est , D. de regul. jur.

II. Licitum est igitur in mutuo aliquid supra sortem recipere ratione
periculi amittendi sortem , aut recuperandi cum molestiis , laboribus &
expensis , ut docent Sylvester verbo *Usura* 1. quæst. 35. Petrus Navarrus
lib. 3. cap. 2. num. 343. Medina tract. de restit. quæst. 38. Filliucius tract. 34.
num. 97. & 103. Bonacina de contract. disp. 3. quæst. 3. puncto 5. Cessant
tamen hujusmodi cautiones ubi creditor nihil periclitatur , eo quòd sit
præmunitus idoneis cautionibus , fidejussoribus & pignoribus. Sed tandem
præter rationis & periculi evidentiam , quale non tenetur creditor subire,
quæstionem & resolutionem istam extra omnem dubitationis aleam eximit
Decretum Sacræ Congregationis ab Innocentio X. Pontifice approbatum
postulantibus apud Sinenſium regionem Regularibus Missionariis , Romæ
typis editum anno 1645. relatumque à Ludovico Bancel-Dominicano Pro-
fessore Theologiæ in Avenionensi civitate , & Fidei Inquisitore , in sua
Moralis Summa , verbo *Usura* , his sancitum verbis : In præfato Sinarum
Regno lege stabilitum est ut in mutuo triginta pro centum accipiantur ab-
que respectu lucri cessantis & damni emergentis. Quæritur utrùm Christia-
nis sit licitum pro pecuniarum suarum mutuo , licet non interveniat lu-
crum cessans aut damnum emergens , prædictam triginta pro centum quan-
titatem

ritatem lege Regni taxatam accipere? Et causa dubitationis est, quia in recuperanda pecuniâ est aliquod periculum, quod qui accipit mutuum fugiat, vel quod tardet in solvendo, vel quod necesse sit coram Iudice repetere, vel propter alia huiusmodi. *Censuit Sacra Congregatio Cardinalium S. R. E. ratione mutui immediatè & præcisè nihil ultra sortem principalem esse accipiendum. Si verò aliquid recipiant ratione periculi probabiliter imminenti, prout in casu, non esse inquietandos, dummodo habeatur ratio probabilitatis periculi, & qualitatis ejusdem, ac servata proportione inter periculum, & id quod accipitur.*

III. Apud quosdam Summistas evidenti rationi prævaluit capitis *Naviganti*, de usur. malè intellecti, aut ut alii volunt, depravati autoritas, cujus capitis hæc leguntur verba: *Naviganti vel eunti ad mundinas certam mutuans pecunia quantitatem, pro eo quod in se recepit periculum recepturus ultra sortem, usurarius est censendus.* Quidam textum prout vulgò legitur, falsitatis arguunt, & ablatam negativam vocem conquireunt, voluntque legi, *Usurarius non est censendus.* Id contendit scribens in hoc ipsum caput Barbosa, idque clarè infert ex collatione verborum immediatè subsequentiũ: *Ille quoque qui dat decem solidos, ut alio tempore totidem sibi grani, vini, vel olei mensura reddantur, quæ licet tunc plus valeant, utrum plus vel minus solutionis tempore fuerint valitura, verisimiliter dubitatur, non debet ex hoc usurarius reputari.* Ubi particula, *Ille quoque*, indicant Pontificem velle neutrum censendum esse usurarium. Si enim de uno vellet, & non de altero, non addidisset, *Ille quoque*, quæ sunt voces paritatis & conformitatis; sed dixisset, *Et ille econtrâ.* Idque probabilius demonstrat, ab exscriptore aliquo fuisse depravatum textum, amotâ negativâ. Alii verò, quos allegat & sequitur loco superius adducto Bonacina, advertentes alienum esse ab ordinario usu, si mutuans ipse assecuratorem se constituat erga mutuatarium illum mercatorem, omnemque inter creditorem & debitorem initam obligationem supra mutui solutionem additam, reprobari jure ipso ut usurariam, colligunt à mutuante fuisse mutuatario impositam legem, ut non alium quàm seipsum eligeret adversus pericula obventura fidejussorem; & fortassis acceptâ (quod deterius est) à mercatore cui mutuabatur, pecuniâ.

IV. Pari ratione, tametsi usurarium sit carius vendere præcisè ob dilatam solutionem mercium, cap. *In civitate*, de usuris; licitum est tamen creditò vendentibus augere aliquatenus pretium ob incommoda quæ subit mercator: tum quia solitus est de præsentis pretio nova contrahere mercimonia, suaque augere lucra, quod est verum lucri cessantis, aut damni sibi emergentis interesse: tum etiam ob periculum, cui se exponit, pretii vel amittendi, vel diminuendi, vel cum expensis, aut cum emptoris malevolentia & molestiis recuperandi. Etiam si verò postmodum contingat, ut mutuator aut emptor rem suam vel pretium sine jactura vel molestiis, quales

apparenter metuebantur, recipiat, potest sibi augmentum prædictum retinere, modò pretium non fuerit immoderatum, & reverà periculum fuerit amittendi vel expendendi; aut graves subeundi à debitore molestias. Ratio est, quia propter hujusmodi pericula quibus se creditor exposuit, res ipsa pluris valebat, ideoque potest excessum retinere. Petrus Navarrus lib. 3, cap. 2. num. 134. Covarruvias lib. 2, var. resol. cap. 3, num. 6. Lessius lib. 2, dub. 4. num. 28. & 52. Bonacina de contract. disput. 3, quæst. 2. puncto 4. num. 18. & 19. Medina de restit. quæst. ult. aliique. Justitia quidem commutativa, ut docet Aristoteles, in æqualitate consistit utrobique servanda, lib. 5. Ethic. cap. 5, sed æqualitatem ac pretium variant diversæ circumstantiæ hinc inde occurrentes.]

C A P U T IX.

De Emptione & Venditione.

I. **C**ONTRACTUUM alii celebrantur in gratiam dantis, ut depositum; alii in gratiam accipientis, ut mutuum, commodatum, donatio; alii in gratiam utriusque, ut emptio venditio, locatio conductio, pignus, societas. Secundum tres hæc differentias alii contrahentium tenentur de dolo & lata culpa tantum; alii pariter de levi culpa; alii etiam de levissima. Culpas hæc intelligimus civiles; non enim necesse est esse theologicas, id est quæ apud Deum pro peccatis imputentur. Si ergo res altorius sit apud te per contractum qui in tuam solius utilitatem initus fuerit, teneris, si res intereat, non tantum ex lata, sed etiam ex levi, & levissima tua culpa; ut si liber, aut equus tibi commodatus apud te ex levissima tua culpa deperdat. Hoc docet capitulum unicum de commodato, his verbis: *Cum gratia sui tantum quis commodatum accepit, de levissima etiam culpa tenetur: & lex In rebus commo-* datis, D. commodati. Ex officio quippe gratitudinis summam in aliena te gratis concessa diligentiam convenit exhiberi. At vice versa si contractus in solius domini commodum cedat, solam latam culpam præstare tenetur is qui rem habet alienam. Exemplum est in deposito, Insti. quibus modis re contrah. oblig. §. *Præterea & is*, ubi decernitur, depositarium ex solo dolo teneri. Ibi verò per dolum lata quoque culpa intelligitur, ut ibi Glossa exponit. Denique si contractus cedat in utriusque, dantis simul & accipientis emolumentum, tenetur quis in re conservanda de lata & levi, sed non de levissima culpa, Insti. ut supra, §. *Creditor*. Et in univèrsum tripli-